

Polycelis hepta Hansen-Melander, Melander & Reynoldson, 1954 has to be deleted from the Dutch list; it is conspecific with *Polycelis tenuis* Ijima, 1884.

Litteratuur:

1. Adam, W. & E. Leloup, 1941. Sur la découverte de la Planaire terrestre, *Rhynchodemus bilineatus* (Metschnikoff) en Belgique. Bull. Mus. roy. hist. nat. Belg. 17 (no. 49): 1-3.
2. Arndt, W., 1934. Die Landplanarienfundes in Deutschland. Zoogeographica 2: 375-392.
3. Benazzi, M., 1957. Cariologia di *Dugesia lugubris* (O. Schmidt) (Tricladida Paludicola). Caryologia 10: 276-303.
4. Benazzi, M., 1963. Il problema sistematico della *Polycelis* del gruppo *nigra-tenuis* alla luce di ricerche citologiche e genetiche. Monitore zool. ital. 70 (1): 288-300.
5. Böhmig, L., 1909. Tricladida; „Brauer's Süßwasserfauna Deutschlands" Heft 19: 143-176.
6. Davies, R. W., 1969. The production of antisera for detecting specific triclad antigens in the gut contents of predators. Oikos 20: 248-260.
7. Graff, L. von, 1899. Monographie der Turbellarien, II. Tricladida terricola (Landplanarien). Leipzig, I-XII + 574 pp.
8. Hartog, C. den, 1962. De Nederlandse platwormen (Tricladida). Wetensch. Meded. K.N.N.V. 42, 40 pp.
9. Hyman, L. H., 1954. Some landplanarians of the United States and Europe, with remarks on nomenclature. Amer. Mus. Novit. 1667: 1-21.
10. Komárek, J., 1926. Was ist *Planaria polychroa* und *Planaria lugubris*? Zool. Anz. 65: 29-33.
11. Lemoigne, A., 1962. Étude de formules chromosomiques de quelques *Polycelis* (Turbellarié Triclade) de la région Parisienne. Bull. Soc. zool. Fr. 87: 259-270.
12. Lender, Th. & A. Lemoigne, 1960. Les organes musculoglandulaires de *Polycelis tenuis* Ijima (Turbellarié Triclade). Bull. Soc. zool. Fr. 85: 90-99.
13. Oye, E. L. van, 1938. De paludicole Tricladen van België. Natuurwet. Tdschr., Gent 20(1): 14-19.
14. Pantin, C. F. A., 1950. Locomotion in British terrestrial Nemertines and Planarians. With a discussion on the identity of *Rhynchodemus bilineatus* (Mecznikow) in Britain and on the name *Fasciola terrestris* O. F. Müller. Proc. Linn. Soc. London 162: 23-37, pl. 1-2.
15. Reynoldson, T. B., 1967. A key to the British species of freshwater Triclad. Scientific Publication Freshwat. Biol. Ass. no. 23, 28 pp.
16. Reynoldson, T. B. & L. S. Bellamy, 1970. The status of *Dugesia lugubris* and *D. polychroa* (Turbellaria, Tricladida) in Britain. J. Zool., Lond. 162: 157-177.
17. Young, J. O., 1972. The Turbellaria of some Friesland lakes with incidental records of Gasteropoda and Hirudinea. Zoöl. Bijdr. 13: 59-70.

Voorlopig verslag Appelvink-inventarisatie

N. VAN DER BEEK en A. SMIT

Volgens de „Avifauna van Nederland 1970" wordt de Appelvink aangemerkt als een schaarse broedvogel, hetgeen neerkomt op een landelijk totaal, liggende tussen 50 en 250 broedparen. Het voorkomen is in het algemeen gebonden aan de diluviale streken in ons land en in die streken aan die gebieden die hoog opgaand geboomte bevatten. Om een inzicht te krijgen in de verspreiding

van de soort en een zo dicht mogelijke benadering van het aantal werd de Appelvink eind 1970 ingevoerd in het contactorgaan voor vogelstudie van de K.N.N.V. Er werden in de winter 1970/71 160 formulieren verzonden aan 77 personen en/of instellingen. Eind 1971 telden we 22 reacties, met vermelding van 9 gemeenten en een totaal van 24 broedparen. Met ingang van het

Fig. 1. De Appelvink als broedvogel in Nederland.

tweede seizoen werden de verzoeken tot medewerking meer gericht verzonden. Deze actie leverde, mede door de algemene oproep van het contactorgaan tot november 1972, met inbegrip van de vorige resultaten, 45 ingezonden formulieren op met een melding van 49 gemeenten waar de soort als broedvogel werdesignaleerd. Zo kwam het totaal aantal geschatte broedparen op 132 waarschijnlijk en 178 vermoedelijke gevallen.

Het bleek ons dat de Appelvink tot de moeilijke soorten behoort. Dat hadden we ons uiteraard al bij de opzet van het onderzoek gerealiseerd. Vanuit dat licht gezien was het aantal positieve reacties bevredigend te noemen.

Het ligt in de bedoeling het onderzoek eind 1973 af te ronden. Het lijkt ons daarom dienstig de stand van zaken van het ogenblik bekend te maken. Wellicht geeft dit voorlopig verslag aanleiding aan vooral de waar-

nemers uit de op de kaart aangegeven witte en gearceerde gebieden hun eventuele appelvink-waarnemingen op schrift te zetten.

Hieronder volgt een opgave van de plaatsen waar de Appelvink in de broedtijd werd waargenomen.

Noordholland: Hilversum, 's Graveland.

Utrecht: Bilthoven, Renswoude, Maartensdijk, Veenendaal, Rhenen, Driebergen, Amerongen, Soesterberg.

Gelderland: Aalten, Apeldoorn, Hoge Veluwe, Joppe Gorssel, Ede, Kootwijk, Ermelo, Staverden, Leuvenum, Putten, Groevenbeek, Wageningen, Arnhem, Lunteren, Assel, Winterswijk, Kroondomein.

Limburg: Roermond, Spanbeek, Graetheide, Limbricht, Susteren, Bergen, Meerssen, Heerlen, Brunssum, St. Odiliënberg, Groethuizen, Stein, Venlo, Swalmen.

Overijssel: Raalte, Hellendoorn, Denekamp, Diepenveen, Delden, Oldenzaal, Enschede.

Groningen: Roden.

Het voorlopig resultaat over 1970-1972 is in onderstaand tabelletje samengevat.

Provincie	Waarschijnlijk broedgeval	Vermoedelijk broedgeval	Totaal
Noordholland	6	—	6
Utrecht	18	9	27
Gelderland	59	6	65
Overijssel	20	19	39
Limburg	29	9	38
Groningen	—	3	3
Totaal	132	46	178

Deze gegevens werden geïnterpreteerd uit de in de jaren 1970-1972 binnengekomen opgaven en verkregen door de gemiddelden uit de hoogste coderingen, zoals op bovenstaand kaartje vermeld, respectievelijk te stellen op 3, 8 en 15. Een o.i. alleszins aanvaardbare theorie, gezien de moeilijkheid van het waarnemen van de soort.

Bekijken we het kaartje dan zien we dat er nog vele witte en gearceerde gebieden zijn. Deze laatste zouden, volgens de gegevens uit

de literatuur, Appelvinken moeten bevatten. Er bereikten ons in deze jaren echter geen waarnemingen uit die streken.

De „witte” gedeelten van het kaartje zijn als zodanig aangeduid omdat wij of negatieve of géén gegevens ontvingen.

Het waarnemen van Appelvinken is niet zo eenvoudig. Uit eigen waarneming bleek dat de soort zeer verborgen leeft en daardoor gemakkelijk aan de aandacht kan ontsnappen. Van der Beek noteerde tijdens zijn dagelijkse wandelingen over de begraafplaats te Ermelo het aantal malen dat door hem werd waargenomen en kwam tot de volgende noteringen van adulte exemplaren:

april	21 maal
mei	3 maal
juni	5 maal benevens een aantal juvenile exemplaren
juli	18 maal benevens een aantal juvenile exemplaren.

Vooraf in april waren de Appelvinken erg actief en riepen dan ook voortdurend. Hieruit kan worden geconcludeerd dat april zich het beste leent voor waarnemingen voor wat betreft het aantal exemplaren dat plaatselijk broedvogel is. In juli tenslotte kan het beste worden geconstateerd of de soort plaatselijk broedvogel was. Het aantal broedparen is dan moeilijker vast te stellen, doordat zich

daartussen juveniele exemplaren bevinden. Over het voedsel bereikten ons aardige gegevens. Zo meldde J. Taapken uit Hilversum, dat Appelvinken zich te goed deden aan de excrementen van Spreeuwen waarin zich pitjes van Vogelkers bevonden. De heer Peek uit Raalte zag de soort op de vrucht-trossen van Haagbeuk. M. L. Barto uit Nunspeet nam Appelvinken waar op een verwilderde kerseboom, waar zij de pitten kraakten. H. Bielke uit Bilthoven zag in 1969 gedurende een uur ca. 10 Appelvinken op Kardinaalsmuts en mevr. Turfboer-Augustein nam ze op de voederplank waar, speciaal op zonnebloempitten, evenals mevr. Os uit Aalten. H. van Paddenburg zag de soort te Twickel op beukeknoppen en L. Bonnhof uit Nunspeet tenslotte betrapte de Appelvinken bij het eten van hazelnoten.

We sluiten dit onvolledige overzicht af met een verzoek aan allen die ons in de afgelopen jaren de gegevens verschaften, dit nog één jaar vol te houden. We zouden bovendien graag zien dat de bewoners van de gearceerde en witte plekken op de kaart ons in voorkomende gevallen eveneens hun medewerking zouden willen verlenen. Dit geeft ons de mogelijkheid het eindverslag te baseren op zo veel mogelijk exacte gegevens. Daarin zullen ook vroegere jaren worden betrokken.

Vragen en korte mededelingen

Vlindertrek in nazomer en herfst. Naar aanleiding van de oproep van Prof. Dr. D. M. de Vries en echtgenote — in hun artikel over terugtrek van vlinders in D.L.N. 75, p. 230 — om melding te maken van vlindertrekwaarnemingen, volgen hier enkele van onze ervaringen uit 1971 en 1972.

In 1971 zagen mijn vrouw en ik in de duinen van Meyendel de ochtend van 24 oktober tot tweemaal toe een *Atalanta* in een schier rechte lijn en met hoge snelheid richting zuid-zuidwest vliegen, het-

geen stellig terugtrek betrof. Beide exemplaren vlogen ongeveer 2 meter boven de dichte struiken-begroeiing die ter plaatse aanwezig is. Het was die dag stralend herfstweer met hoge temperaturen en er stond geen wind. De genoemde datum is aanzienlijk later dan de laatste data die Prof. de Vries en zijn vrouw noemen.

Een andere waarneming die interessant zou kunnen zijn, is die van een *Atalanta* en een Distelvlinder welke de ochtend van 17 september 1972 zee ko-